

ת"פ 22532/03/17 - מדינת ישראל נגד אליהו מלכה

בית משפט השלום בירושלים

ת"פ 22532-03-17 מדינת ישראל נ'
מלכה(אחר/נוסף)

לפני
בעניין:
כבוד השופט מרדכי כדורי, סגן הנשיא
מדינת ישראל
באמצעות פרקליטות מחוז ירושלים

המאשימה

נגד

אליהו מלכה
ע"י ב"כ עו"ד צבי קלנג

הנאשם

גזר דין

הרקע:

1. הנאשם שלפני הורשע, על פי הודאתו שניתנה במסגרת הסדר טיעון, ב-20 עבירות של קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות, לפי סעיף 415 סיפא לחוק העונשין תשל"ז - 1977, עשרות עבירות של זיוף מסמך בנסיבות מחמירות, לפי סעיף 418 סיפא לחוק הנ"ל, עשרות עבירות של שימוש במסמך מזויף, לפי סעיף 420 לחוק האמור, עבירה של ניסיון לקבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות, לפי סעיף 415 סיפא בצירוף סעיף 25 לחוק הנזכר, 10 עבירות של שימוש במרמה, ערמה ותחבולה, לפי סעיף 220(5) לפקודת מס הכנסה תשכ"א - 1961, 10 עבירות של אי קיום דרישות מסוימות, לפי סעיף 216(4) ו-216(5) לפקודה הנ"ל, עבירה של אי הודעה על התחלת התעסקות, לפי סעיף 215א(א) לפקודה האמורה, ו-10 עבירות של מרמה או תחבולה, לפי סעיף 117(ב)(8) לחוק מס ערך מוסף תשל"ו - 1975.

2. כתב האישום שהוגש נגד הנאשם כולל בחובו שלושה אישומים, כדלהלן:

א. על פי עובדות האישום הראשון, הנאשם עוסק במתן ייעוץ למשכנתאות. במסגרת עיסוקו זה הוא הגיש מסמכים לבנקים שונים, בשם לקוחותיו, לצורך קבלת הלוואות.

בין השנים 2014 - 2016 הגיש הנאשם לבנק לאומי בע"מ ולבנק מזרחי טפחות בע"מ 20

בקשות לקבלת הלוואות, במסגרתן יצר מצגי שווא, לפיהם ללקוחותיו יכולת כלכלית נאותה לשם עמידה בהחזרי הלוואות. כך עשה הנאשם על אף שרוב לקוחותיו, למעט אחדים, לא עמדו בתנאים הנדרשים לקבלת הלוואות. הנאשם ביקש מלקוחותיו להמציא לידיו העתקים של מסמכים הנוגעים להם ולבני זוגם, ובהם תלושי שכר אחרונים, תדפיסי חשבון עו"ש וצילומי תעודות זהות. הנאשם זייף את המסמכים האמורים על מנת שיעמדו בתנאי הסף לקבלת הלוואות, כך שהמסמכים שיקפו בכזב יכולות שכר ויציבות כלכלית של הלקוחות.

לאחר זיוף המסמכים והגשתם לבנק ניהל הנאשם משא ומתן מול הבנק, ללא נוכחות לקוחותיו, עד לקבלת אישור להלוואה. עם קבלת האישור זימן הנאשם את הלקוחות לבנק, לשם חתימה על הסכם הלוואה.

בתמורה לפעילותו האמורה של הנאשם שילמו לו לקוחותיו שכר טרחה שנע בין 2,000 ₪ לבין 20,000 ₪, ובסה"כ למעלה מ-109,000 ₪.

הבנקים העניקו ללקוחותיו של הנאשם, לאחר זיוף המסמכים והגשתם על ידו, הלוואות בסכומים שנעו בין 259,000 ₪ לבין 1,465,000 ₪, ובסה"כ 13,252,500 ₪. בנוסף אושרה לאחד הלקוחות הלוואה בסך 259,000 ₪, אך הוא ויתר על קבלתה. רובן של הלוואות לא היו מוענקות ללקוחות אלמלא מצגי השווא.

ב. על פי עובדות **האישום השני**, הנאשם ניסה להונות את בנק איגוד בע"מ, ולקבל ממנו במרמה הלוואה בסך של כ- 1,000,000 ₪. במהלך חודש אפריל 2016 הגיש הנאשם לבנק, באמצעות אחר, בקשה לקבלת הלוואה, לה צירף מסמכים מזויפים אשר שיקפו נתונים כוזבים בנוגע ליכולתו הכלכלית. הנאשם צירף תלושי שכר על שמו מטעם חברת מדאס איתור והשקעות בע"מ. הבנק ערך בירור, מצא שהחברה האמורה אינה פעילה עוד והודיע על כך לנאשם. אולם, הנאשם עמד על כך שהוא עובד בחברה הנ"ל, ומסר לפקידת הבנק מספר טלפון של אדם אשר לדבריו משמש מנהל בחברה. כל זאת עשה הנאשם בכזב.

לאחר שהבנק ערך בירורים נוספים, הוא דחה את בקשת הלוואה של הנאשם.

ג. על פי עובדות **האישום השלישי**, הנאשם לא דיווח על הכנסותיו מפעילותו המתוארת באישום הראשון ולא מפעילות עסקית נוספת, בסכום כולל של 589,790 ₪.

כך, הכנסותיו של הנאשם בין השנים 2014 - 2017 מעיסוקו במתן ייעוץ למשכנתאות הסתכמו בסך של 85,000 ₪^[1]. הנאשם לא הוציא חשבוניות מס בשל הסכומים האמורים, לא דיווח עליהם לרשות המיסים ולא שילם את המס אשר היה עליו לשלם בגינם.

במהלך השנים 2006 - 2017 השכיר הנאשם מספר דירות לשוכרים שונים בארץ ובחו"ל וקיבל כדמי שכירות סכום שאינו נמוך מ - 504,790 ₪. הנאשם לא דיווח לפקיד השומה על קבלת הכספים, לא הוציא חשבוניות מס ולא שילם את המס שהיה עליו לשלם בגין הכנסות אלו.

תמצית טיעוני הצדדים:

3. המאשימה טענה כי מתחם העונש ההולם למעשיו של הנאשם באישומים 1 ו- 2 נע בין 15 חודשי מאסר בפועל לבין 30 חודשי מאסר בפועל, ובגין מעשי העבירה באישום השלישי בין 6 חודשי מאסר בפועל לבין 14 חודשי מאסר בפועל. לעמדתה, העונש המתאים לנאשם הינו צבירתם של עונשי המאסר המצויים בתחתיתו של כל אחד ממתחמי הענישה להם טענה, בנוסף למאסר על תנאי וקנס כספי.

המאשימה עמדה בטיעוניה על כך שמעשיו של הנאשם באישומים 1 ו- 2 הינם זהים. בשניהם הנאשם פעל באותה שיטה ובעבור אותה מטרה, והתנהל באופן דומה. משכך, יש לטעמה לקבוע בגינם מתחם ענישה אחד.

בנוגע לשני האישומים הראשונים ציינה המאשימה שמדובר במספר רב של בקשות לקבלת הלוואות מבנקים שונים. המאשימה טענה כי הנאשם פעל לאחר תכנון, בתחכום, בצורה מחושבת ותוך עריכה וזיוף של מסמכים שקיבל מלקוחותיו. עוד עמדה המאשימה על רמת הזיוף הגבוהה של המסמכים על ידי הנאשם, אשר מנעה ספקות כלשהם אצל פקידי הבנקים. המאשימה המשיכה וציינה כי הנאשם אחראי באופן בלעדי למעשיו, וכי לא נמנע ממנו לחדול מהם בכל רגע נתון.

לסברתה של המאשימה, הנאשם גרם לנזק פוטנציאלי בכך שגרם לבנקים ליטול סיכון, בעל כורחם, מבלי שהתאפשר להם לראות את התמונה המלאה ולאמוד את הסיכון בו הם נתונים. המאשימה טענה כי ביחס לשתי הלוואות התקיים נזק ממשי בפועל, שכן הן אינן נפרעות כסדרן. בנוסף, הבנקים נדרשים להקצות משאבים לשם מעקב אחר פירעון ההלוואות, וייתכן כי הם יחמירו בהמשך את התנאים למתן הלוואות, על מנת להישמר מפני מעשי מרמה נוספים, וכתוצאה מכך ייפגעו אזרחים תמימים.

המאשימה ציינה עוד כי הנאשם פעל עבור בצע כסף, במהלך תקופה שאינה קצרה ובהיקף משמעותי.

בנוגע לאישום השלישי טענה המאשימה כי עברייני המס מבקשים להפיק רווח על ידי גזל של הקופה הציבורית, ופוגעים בבני החברה הממלאים את חובתם ונושאים בנטל המס. המאשימה סבורה כי יש לתת דגש על היקף העלמת המס, העולה על סך של 580,000 ₪, ועל משך הזמן בו נמנע הנאשם מלקיים את חובת הדיווח, העולה על 10 שנים.

המאשימה עמדה על כך שהנאשם לא הסיר את המחדלים. היא לא התעלמה מהעובדה שהנאשם הגיע להסדר

עם רשות המס כשנה לאחר שהוגש נגדו כתב האישום, יחד עם זאת הדגישה כי הוא טרם פרע את חובו.

לזכותו של הנאשם זקפה המאשימה את הודאתו בבית המשפט, על אף שהוא לא שיתף פעולה במהלך החקירה, את עברו הפלילי הנקי, את החרטה שהביע ואת האחריות שנטל על מעשיו.

4. ההגנה מצידה טענה כי מתחם העונש ההולם לכל מעשי העבירה שבכל האישומים נע בין 6 חודשי מאסר בדרך של עבודות שירות לבין 3 שנות מאסר בפועל, וביקשה לאמץ את המלצת שירות המבחן ולהטיל על הנאשם עונש מאסר בדרך של עבודות שירות, התחייבות להימנע מעבירה, מאסר על תנאי וצו מבחן. לעמדתה, שיקומו של הנאשם, או הסיכוי הממשי לשיקומו, הנובעים מהעדרם של דפוסים עבריינים אצלו, הרתעתו כתוצאה מההליך הפלילי המתנהל נגדו ומעצר הבית הממושך בו היה נתון, הסכמתו לעמוד בצו מבחן והאחריות שנטל על מעשיו, מצדיקים לסטות לקולא ממתחם העונש ההולם.

הסנגור טען כי לנוכח הקשר בין מעשי המרמה של הנאשם לבין עבירות המס שביצע, אין מקום לקבוע מתחמי ענישה שונים לכל אחד מן המעשים.

עוד טען הסנגור כי רווחיו של הנאשם כתוצאה ממעשי המרמה שביצע היו נמוכים באופן יחסי, וכי הנזק שגרם בפועל נמוך גם הוא באופן יחסי, ואינו כולל נזק כספי. לעניין זה הדגיש כי הלווים שיעבדו לבנקים נכסים כבטוחה להלוואות שנטלו. לעמדתו, נאשמים בפרשיות אחרות, שהרוויחו ממעשי מרמה שביצעו סכומים גבוהים בהרבה, וגרמו לנזקים גבוהים יותר באופן משמעותי, נידונו לעונש מאסר בדרך של עבודות שירות.

לטענתו של הסנגור, יש לתת לשיקומו של הנאשם את המשקל המרבי, ולראות במעצר הבית בו היה נתון כתחליף למאסר. לדבריו, הנאשם הוכיח לאורך כל הדרך כי הוא מתחרט על העבירות שביצע, עשה כל מה שניתן על מנת להסדיר את ענייניו עם מס הכנסה והגיע להסדר עם רשויות המס, למרות שהיה נתון במעצר בית במשך תקופה ממושכת. לטענתו, אין לזקוף לחובת הנאשם את פרק הזמן הקצר שחלף מאז חתימת ההסדר בינו לבין רשויות המס ועד למסירת התשלומים על ידו, ויש לראות את המחדל כמחדל שהוסר.

הסנגור הפנה לנסיבותיו האישיות של הנאשם. לעניין זה פירט כי הנאשם הינו אב ל - 9 ילדים, מהם שלושה הסובלים מבעיות רפואיות שונות. עוד טען הסנגור כי שותפיו של הנאשם בעבירות אחרות, בגין לא הועמד לדין, לא הועמדו לדין גם הם.

5. הנאשם בדבריו לביהמ"ש טען כי הבין את הבעייתיות ואת החומרה של מעשיו, וכי הוא חש בושה וצער גדולים. הנאשם ביקש להתחשב בו, ואם לא בו אז במשפחתו, ושלא יוטל עליו עונש מאסר.

תסקיר שירות המבחן:

6. שירות המבחן עמד בתסקירו על נסיבותיו האישיות, המשפחתיות, הכלכליות והחינוכיות של הנאשם.

שירות המבחן ציין כי לנאשם אין עבר פלילי וכי לא תלויים ועומדים נגדו הליכים פליליים נוספים. הנאשם נטל אחריות על מעשיו והביע חרטה ובושה רבה. כעולה מהתסקיר, הנאשם ביצע את העבירות לאחר שהתפתה לרווח כלכלי, תוך שהוא חש עצמו כמי שמסייע ללקוחותיו לזכות בהלוואה ולרכוש דירה. הנאשם, אשר נוטה במידה מסוימת לטשטש את חומרת מעשיו ומתקשה לראות את עצמו כעובר חוק, חווה את העמדתו לדין בזעזוע, ובכך התחדדו לו גבולות המותר והאסור. שירות המבחן ציין כי ניכר שהיום, בסיוע ההליך הטיפולי בו הנאשם שולב, הוא מצוי בהליך של העמקת התובנה למניעיו הרגשיים אשר עמדו ברקע למעשיו. הנאשם שולב בקבוצה טיפולית, מגלה יציבות בהגעה למפגשים, עובר תהליך של התבוננות עצמית, בחינת המעשים בהם הורשע והחלקים הבעייתיים באישיותו. להתרשמות שירות המבחן, הנאשם מפיק תועלת מההליך הטיפולי.

לאור האמור, בהתחשב בפרק הזמן הממושך בו היה הנאשם נתון בתנאים מגבילים ובשל הצורך שלו לסייע בפרנסת משפחתו ולשלם את החובות שנצברו, המליץ שירות המבחן להטיל על הנאשם ענישה שיקומית הכוללת מאסר בדרך של עבודות שירות, התחייבות להימנע מעבירה, מאסר על תנאי וצו מבחן. שירות המבחן המליץ כי אם ביהמ"ש יחליט להטיל על הנאשם עונש של מאסר בפועל, יהיה הדבר לתקופה קצרה ככל שניתן.

דין ומסקנות:

מתחמי העונש ההולמים:

7. סעיף 40ג לחוק העונשין תשל"ז - 1977 מורה:

- "(א) **הרשיע בית המשפט נאשם בכמה עבירות המהוות אירוע אחד, יקבע מתחם עונש הולם כאמור בסעיף 40ג(א) לאירוע כולו, ויגזור עונש כולל לכל העבירות בשל אותו אירוע.**"
- (ב) **הרשיע בית המשפט נאשם בכמה עבירות המהוות כמה אירועים, יקבע מתחם עונש הולם כאמור בסעיף 40ג(א) לכל אירוע בנפרד, ולאחר מכן רשאי הוא לגזור עונש נפרד לכל אירוע או עונש כולל לכל האירועים; גזר בית המשפט עונש נפרד לכל אירוע, יקבע את מידת החפיפה בין העונשים או הצטברותם.**
- (ג) **"...**

בפסיקה נקבע כי פרשנות המונח "אירוע" בהוראה הנ"ל תיעשה בהתאם למבחן הקשר ההדוק, כך שעבירות שיש ביניהן קשר הדוק ייחשבו לאירוע אחד. קשר כזה יימצא בין עבירות שיש ביניהן סמיכות זמנים, או כאשר הן חלק מאותה תוכנית עבריינית, אף אם בוצעו לאורך תקופת זמן שאינה קצרה, ואף כאשר ניתן היה להפריד ביניהן ולחדול לאחר ביצוע כל אחת מהן (ע"פ 4910/13 ג'אבר נ' מדינת ישראל 29/10/2014). אמנם, כאשר מדובר במספר מעשי עבירה, באישומים שונים וכלפי קורבנות שונים, יש לראות בכל אחד מהם אירוע בפני עצמו ולקבוע מתחמי ענישה נפרדים, אף אם ניתן למצוא קווי דמיון באופיים של המעשים (ע"פ 319/17 פלוני נ' מדינת ישראל 19/7/2018). אולם, כל עוד המעשים מהווים מסכת עבריינית אחת, ניתן לראות בהם אירוע אחד (ע"פ 4910/13 הנ"ל, כב' השופט פוגלמן, רע"פ 4760/14 קיסלמן נ' מדינת ישראל 7/5/2015).

הנאשם ביצע מעשי עבירה שונים, במועדים שונים, כלפי קורבנות שונים ושלא תחת תוכנית עבריינית אחת. באישומים 1 ו-2, במהלך פרק זמן של כשלוש שנים ובמסגרת עיסוקו במתן ייעוץ למשכנתאות, ביצע הנאשם עבירות מרמה באופן אקטיבי, במעשה, שתכליתן קבלת הלוואות מבנקים, תוך שזייף מסמכים והציג מצגים כוזבים. לעומת זאת, באישום 3, במהלך פרק זמן של 10 שנים^[2], בתחילה במסגרת פעילותו בהשכרת דירות, ובהמשך גם במסגרת עיסוקו בייעוץ למשכנתאות, ביצע הנאשם באופן פסיבי, במחדל, עבירות כלפי רשויות המס.

לאור האמור, מקובלת עלי עמדת המאשימה כי יש לראות את העבירות שבאישומים 1 ו-2 כ"אירוע אחד", ולקבוע מתחם ענישה אחד ביחס להן, ואת העבירות שבאישום 3 כ"אירוע אחד" אחר ונפרד, ולקבוע מתחם ענישה אחד לכולן.

מתחם העונש ההולם לעבירות באישומים 1 ו-2:

8. במעשי המרמה שביצע הנאשם כלפי הבנקים הוא פגע במרקם החיים הכלכלי, בחופש הבחירה והפעולה של הבנקים ובאמון המתחייב בין המוסדות הפיננסיים לבין הציבור. פגיעה מסוג זה עלולה להביא לבחינה קפדנית וממושכת יותר של בקשות המוגשות לגורמי המימון במשק, וכתוצאה מכך לייקור עלויות המימון ולהכבדה בירוקרטית נוספת על ציבור הלווים התמימים.

יוער לעניין זה כי הצורך להקל על מערך ההלוואות ועל קבלת הלוואה על ידי מי שנדרש לכך הוכר בעם ישראל כערך חברתי זה מכבר, ונזכר עוד במקורות המשפט העברי. בשל חשיבותו, תיקנו חכמינו מספר תקנות שמטרתן היתה "שלא לנעול דלת בפני לוויים"^[3]. הנאשם, כאמור, פעל בדיוק את הפעולה ההפוכה, שכן מעשי המרמה שביצע כלפי הבנקים עלולים להשליך לרעה על האפשרות העומדת ליחידי הציבור לקבל הלוואות, ובוודאי על הטרחה והטרדה המלווים בקשה לקבלת הלוואה.

על מנת לעמוד על מידת הפגיעה בערכים החברתיים המוגנים יש להביא בחשבון כי בעקבות מעשיו של הנאשם העניקו שני בנקים 19 הלוואות בסכום כולל העולה על ₪ 13,252,000 ואישרו הלוואה נוספת עמוד 6

ע"ס 259,000 ₪. בנק שלישי התבקש להעניק הלוואה בסך של כ-1,000,000 ₪. כעולה מעובדות כתב האישום ומעדותיהם של נציגי הבנקים, רוב ההלוואות, למעט אחדות, לא היו מוענקות ללקוחות אלמלא מצגי השווא. יחד עם זאת, אף שהכספים התקבלו מהבנקים במרמה, הם התקבלו כהלוואות שנועדו להיות מוחזרות בפועל ממש, והן הובטחו במשכנתאות (עמ' 14 לפרו' ש' 27 - 29).

9. אין ספק בכך שהנאשם פעל לאחר תכנון מראש. הנאשם פעל כיועץ משכנתאות, ביקש מלקוחותיו מסמכים שונים, זייף אותם, הגיש אותם לבנק ולאחר מכן ניהל משא ומתן עם הבנק עד לאישור ההלוואה. מדובר במעשים מחושבים הנעשים לאחר תכנון, ולא באופן ספונטני או אקראי. במיוחד נכונים הדברים לנוכח העובדה שהנאשם חזר על מעשיו 20 פעם, במשך תקופה של כשלוש שנים, ולנוכח איכותם הגבוהה של הזיופים שביצע במסמכים, איכות שהביאה לכך שהבנקים לא הבחינו בזיופים החוזרים.

מעשיו של הנאשם באישום 2, התעקשותו בדבר האותנטיות של תלושי השכר המזויפים שהגיש לבנק, והפנייתו ככזב את נציג הבנק לשוחח עם מנהל החברה בה הוא מועסק, כביכול, לא מותרים עוד ספק בדבר התכנון המוקדם שביצע.

חלקו היחסי של הנאשם בביצוע העבירות גבוה, ותפקידו בביצוען מרכזי. כאמור, הוא זה שפעל כיועץ משכנתאות, ביקש את המסמכים מלקוחותיו, זייף אותם, מסר אותם לבנק וניהל על בסיסם משא ומתן עם הבנקים. יחד עם זאת, בכל הנוגע לאישום 1, הנאשם לא פעל לבדו. לצורך קבלת ההלוואות נדרשה גם תרומה של לקוחותיו. כעולה מהראיות לעונש (עמ' 21 לפרו' ש' 4 - 6), הלוויים נדרשו לחתום בעצמם על נכונות ההצהרה שהוגשה בשמם על ידי הנאשם.

קיים קושי לעמוד במדויק על הנזק הכלכלי הישיר שצפוי היה להיגרם מביצוע העבירות, ועל הנזקים שנגרמו כתוצאה מהן בפועל. כאמור, הנאשם פעל לקבלת הלוואות שנועדו להיפרע כסדר, ולא במטרה לגנוב את הכספים מהבנקים. בנוסף, הועמדו לבנקים בטוחות להלוואות, חלקן בטוחות שהעמידו את הבנקים בסיכון נמוך בלבד (עמ' 16 לפרו' ש' 20 - 28). בפועל, 17 מתוך 19 ההלוואות משולמות עד כה כסדר, ללא פיגורים. אחת ההלוואות עומדת בפיגור מינורי של 1,135 ₪, ורק אחת מהן בפיגור העולה על 12,000 ₪, לאחר ש-16 הוראות קבע לא כובדו על ידי הבנק של הלוויים. אמנם, אין בכך כדי להבטיח שגם בעתיד יקפידו הלוויים על פירעון ההלוואות כסדר. אולם, יש באמור כדי להצביע על מגמתם של הלוויים.

יחד עם זאת, אין ספק כי העבירות גרמו גם לנזקים ישירים, הבאים לידי ביטוי בהיתכנות להקצאת הון גבוהה יותר על ידי הבנק (ת/2 סעיף ה), בהיתכנות להפרשה לחובות מסופקים (ת/2 סעיף ח) ובמשאבים אותם נדרשים הבנקים להקצות לשם מעקב ובקרה אחר ההלוואות (ת/2 סעיף ז).

הנזקים העקיפים שצפויים היו להיגרם ושנגרמו בפועל פורטו לעיל, במסגרת הדיון בערכים החברתיים המוגנים שנפגעו מביצוע העבירות.

כעולה מתסקיר שירות המבחן, הנאשם פעל עבור רווח כלכלי. תחושתו של הנאשם, הנזכרת גם היא בתסקיר, כי הוא סייע בידם של לקוחותיו לקבל הלוואות ולרכוש בתים, לא נטענה כסיבה שהביאה אותו לבצע את העבירות. מכל מקום, גם אם כך היה הדבר, לא היה בכך כדי לפעול לטובתו, שכן מדובר בסיוע בדרכי מרמה, אשר בסופו של דבר עלול להביא לפגיעה בציבור לווים תמים, ולמנוע ממנו או להקשות עליו לרכוש בתים.

10. כפי שצינו הצדדים בטיעוניהם, לא אותרה פסיקה הדנה בנסיבות דומות לאלו המתוארות לעיל.

עניינו של המערער בת"פ 85/15 (שנדון בע"פ 7621/14 **גוטסדינר נ' מדינת ישראל** 1/3/2017) אליו הפנתה ההגנה, אינו דומה לעניינו של הנאשם. כפי שנקבע בפסק דינו של המערער הנ"ל, הוא לא היה מודע למרבית המסמכים הכוזבים שהונפקו, חטאו הבולט ביותר היה ב"הזמנת" שבעה אישורים כוזבים, מודעותו למהותה של המרמה שהתרחשה הייתה מצומצמת, הוא "נגרר" למעשה על ידי אחר ומבחינה מהותית השפיע במידה מועטה ביותר על הלימודים במכללה ועל מערך הפקת האישורים הכוזבים. לעומתו, הנאשם היה מודע היטב למעשיו, מודעתו היתה מלאה והא פעל ביוזמתו הוא, במסגרת עיסוקו, ולא נגרר אחרי איש.

נסיבות דומות באופן חלקי לאלו שבאישום 2 נידונו בע"פ (ת"א) 70943/04 **ביטון נ' מדינת ישראל** 22/2/2006. בפסק דין זה נדחה ערעור שהוגש על עונש מאסר למשך 4 חודשים בדרך של עבודות שירות וענישה נלווית שהטיל בית משפט השלום על המערער שרכש דירה, נזקק למשכנתא, אך לא יכול היה לעמוד בתנאים שהציב הבנק. המערער ושותפו זיפו תלוש משכורת, מסמכי בנק וחומתמת של עו"ד. ערונותם של פקידי הבנק מנעה את השלמת התהליך. בית המשפט עמד על כך שחלקו של המערער היה קטן בהרבה מחלקו של שותפו, שהיה המביא, המוציא, היוזם והמתכנן, עסקת מכר הדירה היתה עסקת אמת, שולם במסגרתה סכום כסף לא מבוטל למוכרים, ביצוע העבירה לא הושלם ולאחר האירוע קיבל המערער מאותו הבנק עצמו משכנתא גבוהה במיוחד. באותו מקרה היה למערער עבר פלילי בגין עבירות שלא ממן העניין, שנעברו כ-18 שנה קודם לפסה"ד.

עניינו של השותף נדון בע"פ (ת"א) 70578/04 **ביטון נ' מדינת ישראל** 15/3/2006. בפסק הדין נדחה ערעורו על עונש מאסר בפועל למשך 12 חודשים, בנוסף להפעלה במצטבר של 12 חודשי מאסר על תנאי וענישה נלווית. בגזר הדין הובאו בחשבון חלקו היחסי הגבוה, כמי שהיה, כאמור, המביא, המוציא, היוזם והמתכנן, ועברו הפלילי המכביד, שכלל עבירות דומות ומאסר על תנאי למשך 12 חודשים להפעלה.

11. לאחר שהבאתי בחשבון את הערכים החברתיים שנפגעו מביצוע העבירות, את מידת הפגיעה בהם, את

הנסיבות הנ"ל הקשורות בביצוע העבירה ואת פסקי הדין בע"פ (ת"א) 70943/04 ו-70578/04 הנ"ל, אני סבור כי מתחם העונש למעשי העבירה שביצע הנאשם באישומים 1 ו-2 נע בין 12 חודשי מאסר בפועל לבין 30 חודשי מאסר בפועל.

מתחם העונש ההולם לעבירות באישום 3:

12. עבירות המס פוגעות בקופה הציבורית ובערך השוויון בתשלום המס, מסבות נזקים כלכליים כבדים למדינה ולציבור האזרחים, ופוגעות במערכת המס, המיועדת לאפשר לממשלה לפעול לקיום צרכי הביטחון, החינוך, הבריאות, הרווחה ועוד, ולקדם ערכים חברתיים (ע"פ (ת"א) 71687/02 **עיני נ' מדינת ישראל** 1/4/2004).

מדובר בעבירות הקלות מאוד לביצוע, אך קשות לאיתור (רע"פ 10170/08 **עיסא נ' מדינת ישראל** 2/3/2009, ע"פ (י-ם) 33390-06-10 **ג'לאג'ל נ' מדינת ישראל** 21/9/2010, ע"פ (ת"א) 71378/01 **אלעוברה נ' מדינת ישראל** 10/1/2002, ע"פ (ת"א) 70637/99 **מדינת ישראל נ' ולט** 18/8/1999).

בהתייחס לעבירות המס קבע בית המשפט העליון:

"בית-משפט זה חזר והדגיש לאורך השנים את החומרה שבה יש להתייחס לעבריינות כלכלית, ועבריינות מס בכלל זה, נוכח תוצאותיה ההרסניות למשק ולכלכלה ולמרקם החברתי, ונוכח פגיעתה הקשה בערך השוויון בנשיאת נטל חובות המס הנדרש לצורך מימון צרכיה של החברה ולפעילותן התקינה של הרשויות הציבוריות. העבריינות הכלכלית, ועבריינות המס בכללה, איננה מסתכמת אך בגריעת כספים מקופת המדינה. היא פוגעת בתודעת האחריות המשותפת של אזרחי המדינה לנשיאה שוויונית בעול הכספי הנדרש לסיפוק צרכי החברה, ובתשתית האמון הנדרשת בין הציבור לבין השלטון האחראי לאכיפה שוויונית של גביית המס - פגיעה הנעשית לרוב באמצעי מירמה מתוחכמים, קשים לאיתור. "

(רע"פ 512/04 **אבו עביד נ' מדינת ישראל**, פ"ד נח(4) 381, 384)

הפסיקה קבעה באופן עקבי כי בעבירות מס יש להעדיף את שיקולי הגמול וההרתעה על פני שיקולים הנוגעים לנסיבותיו האישיות של העבריין, להן יינתן משקל נמוך (ראו לדוגמא: רע"פ 2891/05 **יעקב נ' מדינת ישראל** 20/4/2005, רע"פ 7135/10 **חן נ' מדינת ישראל** 3/11/2010, רע"פ 2843/11 **אבו עיד נ' מדינת ישראל** 17/4/2011, רע"פ 2638/13 **עובדיה נ' מדינת ישראל** 28/4/2013, רע"פ 4323/14 **מולדובן נ' מדינת ישראל** 26/6/2014).

על מנת לעמוד על מידת הפגיעה בערכים החברתיים המוגנים יש להביא בחשבון שהנאשם ביצע את העבירות

במהלך תקופה של עשר שנים, בהן לא דיווח על הכנסות בסכום כולל של 589,000 ₪, משני מקורות הכנסה, ייעוץ משכנתאות והשכרת דירות, לא דיווח על עיסוקיו, לא הפיק חשבוניות מס ולא שילם את המס שהיה עליו לשלם.

13. לנוכח מהותם של מעשי העבירה, תדירותם, היקפם ופרק הזמן במהלכו בוצעו, אין ספק בכך שהנאשם ביצע את מעשיו לאחר תכנון מראש. הימנעות ממסירת כל דיווח שהוא לרשויות המס במשך שנים ארוכות אינה נעשית בהיסח הדעת, בספונטניות או באופן אקראי.

הנאשם, והנאשם בלבד, הוא שביצע את העבירות והוא הנושא באחריות מלאה לביצוען.

הנזק שצפוי היה להיגרם כתוצאה מביצוע העבירות הינו נזק לקופה הציבורית הנגזר מסכום ההכנסות שלא דווחו. זהו גם הנזק שנגרם בפועל מביצוע העבירות.

הנאשם לא ביצע את העבירות בתחכום כלשהו, אלא במחדל בלבד.

14. בהתחשב בערכים החברתיים שנפגעו מביצוע העבירות, במידת הפגיעה בהם, בנסיבות הנ"ל הקשורות בביצוע העבירות ובמדיניות הענישה הנהוגה (ראו הפסיקה שהובאה לעיל), נראה לי כי מתחם העונש ההולם למעשי העבירה שביצע הנאשם נע בין מספר חודשי מאסר בפועל ממש, לבין 12 חודשי מאסר בפועל.

בהתחשב במצבו הכלכלי של הנאשם, כעולה מתסקיר שירות המבחן מחד, ומעובדות האישום השלישי בכתב האישום מאידך, נע מתחם הקנס בין 15,000 ₪ לבין 75,000 ₪.

העונש המתאים לנאשם:

15. לנוכח עמדת המאשימה, לפיה העונש המתאים לנאשם מצוי בתחתיתו של כל אחד ממתחמי הענישה, אין צורך להרחיב בעניין יתר על המידה. אציין אפוא, בקצרה בלבד, כי עמדה זו של המאשימה נכונה, מוצדקת ומקובלת. לצורך העניין יש להתחשב בנזקים שייגרמו לנאשם ולמשפחתו, מטבע הדברים, כתוצאה מהרשעתו והעונש שיוטל עליו. בנוסף, יש להתחשב באחריות שנטל על מעשיו ובהודאתו שחסכה מזמנם של עשרות העדים המפורטים בכתב האישום, זמנם של הצדדים ומשאבי המערכת. כמו כן יש לשקול לקולא את, מאמציו לתקן את תוצאות עבירות המס במסגרת ההסדר שחתם עם רשויות המס, גם אם טרם שילם את חובו בפועל ממש, עברו הפלילי הנקי, נסיבותיו האישיות והמשפחתיות העולות מתסקיר שירות המבחן ומטיעוני ההגנה לעונש וההליך הטיפולי בו השתתף בהצלחה.

יחד עם זאת, לא מצאתי כי קיימת הצדקה לסטות ממתחם העונש ההולם. הנאשם ביצע עבירות מס ומרמה במשך מספר שנים. כידוע, שיקול השיקום אינו אלא אחד משיקולי הענישה, ואין בו ליטול את העוקץ מהעיקרון המנחה בענישה, הוא עיקרון ההלימה. הסיכוי הממשי לשיקומו של הנאשם, הבא לידי ביטוי בכך שהוא לוקח אחריות על מעשיו, מביע חרטה ובושה, מצוי בתהליך של העמקת התובנה למניעיו הרגשיים ומשתתף כראוי בקבוצה טיפולית, אינו מאיין את חומרת המעשים שביצע. את המשקל הראוי לסיכויי השיקום יש לשקול אפוא במסגרת העונש המתאים לנאשם בתוך מתחם העונש ההולם, ולא תוך חריגה ממנו.

בשל השיקולים הנ"ל לקולא ובהתחשב בכך שהנאשם שהה במעצר בית כמעט מלא במשך למעלה מ-15 חודשים, אני מוצא לגזור עליו עונש כולל לכל האירועים, אשר יבטא חפיפה ניכרת בין העונשים.

לעניין זה אציין כי לא מצאתי טעם לסטות מהכלל המקובל לפיו תקופה שבה היה הנאשם במעצר בית לא תנוכה מתקופת המאסר שתוטל עליו (ע"פ 1626/91 דקה נ' מדינת ישראל, פ"ד מה(5) 76, 81). אולם, לטעמי, יש בתקופה זו כדי לשמש שיקול לצורך קביעת מידת החפיפה בין העונשים או הצטברותם.

16. לנוכח כל האמור אני דן את הנאשם לעונשים הבאים:

א. מאסר בפועל למשך 13 חודשים, בניכוי ימי מעצרו מיום 30/1/2017 ועד ליום 26/2/2017.

הנאשם יתייצב לריצוי מאסרו בבית המעצר ניצן ברמלה ביום 4/11/2018 עד לשעה 9:30, או על פי החלטת שב"ס, כשברשותו תעודת זהות או דרכון. על הנאשם לתאם את הכניסה למאסר, כולל האפשרות למיין מוקדם, עם ענף אבחון ומיין של שב"ס בטלפונים: 08-9787336, 08-9787377.

ב. מאסר למשך 6 חודשים וזאת על תנאי למשך שלוש שנים מיום שחרורו ממאסר, אם יעבור איזו מהעבירות בהן הורשע.

ג. קנס בסך 15,000 ₪, או 3 חודשי מאסר תמורתו. הקנס ישולם ב 10 תשלומים חודשיים החל מיום 4/11/2018. אולם, אם איזה מן התשלומים לא יבוצע במלואו או במועדו תעמוד מלוא יתרת הקנס לתשלום מיידי.

5129371 זכות ערעור לבית המשפט המחוזי בירושלים תוך 45 יום מהיום.

ניתן היום, ח' תשרי תשע"ט, 17 ספטמבר 2018.

-
- [1] אין התאמה בין סכום שכר הטרחה הכולל ששולם לנאשם שצוין באישום זה, לבין זה שצוין באישום 1. לעניינו של אישום 3 יובא בחשבון הסכום האמור, כיון שהוא זה שהוסכם בין הצדדים בכתב האישום המתוקן שהוגש במסגרת הסדר הטיעון.
- [2] כתב האישום המתוקן מתייחס אמנם לתקופה של כ-12 שנה, משנת 2006 ועד לשנת 2017, אולם בסעיף 5 בו צוין מפורשות כי הנאשם ביצע את העבירות במשך 10 שנות מס בלבד.
- [3] הלל הזקן התקין פרוזבול, באמצעותו התאפשר לבעל חוב לגבות את חובו גם לאחר שנת השמיטה, בעוד מדין תורה שנת השמיטה משמטת את החוב (משנה, שביעית י, ג). חכמים תיקנו כי בעל חוב יגבה את חובו מנכסיו הבינוניים של החייב, ולא דווקא מנכסיו הפחותים (בבלי, גיטין מט, ע"ב), והקלו בדיני הראיות הנוגעים לגביית חוב (בבלי, סנהדרין לב, ע"א).